

Dijaška kuhinja v Mariboru je prejela te-le podpore: Dr. Fran Irgolič, poravnina 100; Marko Skofič kaplan pri Kapeli 110; zbirka pri posvetitvi križa v Policah 62; dr. Fero Müller odvetnik 20; dr. Slavko Šumenjak dež. sod. svetnik v Soboti 100; okrajni zastop v Sevnici 200; Marija Rajšp pri Sv. Marjeti 110; uprava Slov. Gospodarja 100; Ernest Vogrin pri Sv. Barbari 80; Tomaž Stranjsak poštni uradnik v pokoju 50; Muršič Josip v Borovcih 80; svatje na gostiji Alojza Pukljavec v Paričjaku 240.50; okrajni zastop v Slovenski Bistrici 250; dr. Ljudevik Pivko profesor 500, dr. Lipold Fran odvetnik 250; starašinska zveza Triglayanov mesto venca na krsto pok. profesorja Jakoba Cimermana 500; na gostiji Blaža Rojko pri Sv. Ani 60; dr. Tone Pernat odvetnik 1100, dr. Alojz Juvan, župan mesta Maribor 1100; svatje na srebrni gostiji Janeza Potočnika pri Sv. Roku 75; pri hišnem posvečenju v Kraljevcih pri županu Matiji Kukovcu 100; Hranilnica in posojilnica v St. Ilju 100. Vsem darovalcem iskrena zahvala!

»Ljudska Samogomoč« v Mariboru naznaja vsemu cenjenemu občinstvu Slovenije, da ustanovi s 1. oktobrom tega leta III. skupino z oddelki A/II, B/II, C/II, D/II, v katere se sprejmejo samo vse zdrave osebe od 51. do 90. leta. S temi oddelki smo ustregli vsem onim starejšim osebam, ki so poprejšnje oddelke zamudile, oziroma se jih radi previsoke starosti ni moglo sprejeti. Glej današnji tozadevni oglas!

Da osvežite kri, pijte nekaj dni zapored zjutraj čašo naravne **»FRANC JOSEFOVE«** grenčice. Od mnogih zdravnikov zapisana **»FRANC JOSEFOVA«** voda uravnava delovanje črevesa, krepi želodec, izboljšuje kri, pomiri živce, povzroči, da se človek splošno dobro počuti in da ima jasno glavo. Dobi se v vseh drogerijah, lekarnah in špecerijskih trgovinah.

Brezplačni katalog. Tvrdba Meinel-Herold, tovarna glasbil, gramofonov in harmonik, podružnica Maribor, št. 106-B pošilja svoj cenik na zahtevo vsakemu brezplačno.

Sovjetska industrija strahovito nazaduje in sovjetska poročila so v tem oziru v tri četrtine slučajih neistinita.

Komunistična himna »internacionala« govori o uničenju starega »buržuanskega režima«. Res, boljševiki so uničili vse industrijske panoge prejšnjega režima, kar se pa tiče stvarjanja kakega »boljšega sveta«, so definitivno dokazali, da so čisto nesposobni za vsako pozitivno delo.

*

Pregled potovanj okoli sveta.

Nemški zrakoplov »Zeppelin« je obletel celi svet v 21 in četrt dneh (od 8. do 26. avgusta 1929). Zračna ladja ima prvenstvo, kar se tiče hitrosti obkrožitve zemlje. Po celem svetu proslavljajo za tedne nemško tehniko, ki je odnesla znatno zmago nad vsemi dosedanjimi vožnjami ter poletji okoli sveta. V očigled omenjeni zmagi Nemcev bo zanimalo marsikaterega, kedaj, kako in v katerem času je poskušalo človeštvo obkrožiti na ta ali oni način svet.

Obkrožitve na jadrnicah.

Na daljno pot okrog po celem svetu se je upal človek še-le tedaj, ko mu je gnal veter ladjo s pomočjo jader po morsk gladini. Pomorščaki, ki so upali na barki okoli sveta, se niso bili doli, da bi izvršili pot čim hitreje, saj jim je tedaj le za to, da bi na svetovnih potovanjih odkrili nove dele sveta, našli nove prehode po morjih in sploh popolnili zemljevid.

Prvi, ki se je podal na jadrnici po svetu, je bil Portugalec Magalhães. Rabil je za vožnjo krog in krog sveta 1082 dni (od 20. septembra 1519 do 6. septembra 1522). Drugi je prejadral svet Anglež Franc Drake v 1018 dneh (od 13. februarja 1577 do 26. septembra 1580). Tretji je zopet Anglež Tomaž Candischius v 770 dneh (od 2. jul. 1586 do 10. avgusta 1588). Dalje Holandec Olivier van Nort v 710 dneh (od 12. julija 1598 do junija 1600). Zopet Holandec Jurij Spiegelberg v 665 dneh (od 6. avgusta 1614 do 1. junija 1616). Holandec Viljem Schout v 749 dneh (od 14. januarja 1615 do 1. februarja 1617). Nemec iz Kurnassau Jakob P' Heremite v 3 letih (1623 do 1626). Anglež James Cook v 1050 dneh prvič (od 26. avgusta 1768 do 12. julija 1771); drugič v 1112 dneh (od 13. julija 1772 do 30. julija 1775). Rus Adam pl. Kunenster v 1108 dneh (od 7. avgusta 1803 do 19. avgusta 1806). Rus Oton pl. Kotzbue v 1100 dneh (od 30. julija 1813 do 3. avgusta 1818) prvič; drugič v 1100 dneh (od 1823 do 16. julija 1826).

Na parniku in po železnici.

Po iznajdbi parnika in železniškega stroja je bil prepotovan svet od teh-le znamenitih mož: Amerikanec Pulitzer v 72 dneh (od 1889 do 1890). Francoz Gaston Stieger v 63 dneh (1901). Francoz Jager-Schmidt v 39 dneh (1911). Amerikanec Meato v 35 dneh in 21 urah (od 2. julija do 6. avgusta 1913). Komaj 15 letni Danec v 44 dneh (od 2. marca

Kako vladajo boljševiki na Ruskem.

II.

Propadanje industrije v Rusiji.

Komunizem je pozvan, da naredi na zemlji nebesa. In če kje, bi morala zdaj biti nebesa v Rusiji, kjer boljševizem neomejeno vlada. G. pisatelj Dujé pa trdi, da je boljševizem celo nesposoben, da bi kaj takega storil. Ruski boljševiki se z vsemi sredstvi trudijo vse ono prikriti, kar so uničili v Rusiji tekom svoje vlade in širijo lažnjive vesti o pravem stanju položaja v Rusiji. V tem oziru so skušali izkoristiti poslanstvo profesorja Nansena, toda vsled čuječnosti g. Dujé, pooblaščenca podporne akcije za jugoiztočne kraje Rusije, jim poskušnja ni uspela. In ravno ta gospod popisuje v svoji knjigi, kako nazaduje industrija v Doneckem bazenu, Kubanski oblasti itd. Poglejmo najprej pavolno industrijo!

Pred vojno leta 1913/14 je dobila Rusija iz Turkestanu 14 milijonov pudov pavole. Pud je 16 kg. Iz Amerike je kupila isto leto 13 milijonov pudov. Dandanes iz Amerike ne more kupovati, ker ni denarja. V Turkestan so prej pošiljali iz Rusije zrno in Turkestan je v zameno pošiljal Rusom bombaž (pavolo). Ker pa je v Rusiji bila lakota in Rusi sami niso imeli zrna, so v Turkestanu, mesto da be gojili pavolo, začeli sejati zrno. Tudi vse zaloge bivših tovarnarjev so boljševiki porabili. Zato je pavolna industrija zdaj v klavrnem stanju.

Ob reki Donec, ki se izliva v Don, je bilo za carja zelo razvito rudarstvo. L. 1914 je bilo v obratu okrog 900 jam (šahtov), iz katerih so kopali premog. Mnogo jam so imeli tudi kmetje. L. 1925 je bilo v obratu le še 200 jam. Za leta 1926/27 pravijo sicer boljševiki, da se je podvojilo število jam, a to ni res, ker boljševiki štejejo v svojo listo tudi kmečke jame, ki so brez vrednosti. V resnici se število jam zmanjšuje, ker boljševiki opuščajo vse one jame, kjer se nahaja premog v veliki globočini, ker to otežuje delo. Pokvarjeni stroji in nezadostna tehnična sredstva ne dopuščajo boljševikom, da bi obratovali v takih jamah. V obratu so le one jame, kjer se premog nahaja na površini zemlje. Globoke jame so pa brez nad-

zorstva in večkrat poplavljene z vodo. V takem bednem stanju so premogokopni rudniki ob Donecu. Premog pa je v zvezi z drugimi panogami industrije, zato vsa industrija nazaduje.

Enako je s katranom. Katrana dobijo boljševiki letno 480.000 pudov ali 7800 ton, leta 1914 so ga pa v Doneckem bazenu dobili 3 milijone pudov ali 49.000 ton. Torej niti eno šestino tega ne proizvajajo boljševiki, kar so dobili pod carjem leta 1914.

V Moskvi je velika tovarna za svile izdelke. Leta 1914 je bilo v njej zaposlenih 2000 delavcev, danes ta tovarna životari ter zaposluje le 350—400 delavcev. Boljševiki uganjajo pač divjo gospodarsko politiko in uničevajo vse, kar so nasledili. Prejšnji predsednik sosveta narodnih komisarjev, Rikov, se je izrazil po listu »Izvestija« z dne 12. marca 1926: »Dozdaj smo živeli na račun onega, kar nam je buržuazija (meščanstvo) zapustila v nasledstvo.«

V tovarnah so stroji v takem stanju, da se ne morejo uporabljati. Da bi se popravili, za to bi bilo treba denarja, a — tega nimajo boljševiki. A ono malo, kar imajo, to so trosili za državljansko vojno na Kitajskem, s tem podpirajo razne komunistične stranke v inozemstvu, s tem organizirajo vstaje v kolonijah, katere se jih skoraj vse — izjalovijo.

Izdelki boljševiških tovaren so slabi. Žveplenke so na primer za carja bile vse uporabne, dandanes je najmanj ena tretjina takih v škatljah, ki se nočejo vzgati. Prej so bili v Rusiji izvrstni svinčniki, dandanes se polomijo, ko se spičijo, ali ko so ospičeni, kvarijo papir.

Ena najboljših ruskih tovaren za steklo v Konstantinovki ob Donecu proizvaja danes slabe šipe za okna, zeleno pobarvane kot steklenice. Ko sem nekega dne rabil nekoliko šip za okna v pisarni Nansenove misije, moral sem polskati šipe iz oken starih v vojni porušenihi koč.

Izdelki so slabi, cene pa rastejo. Prve tri mesece leta 1926 so cene zrastle v mizarski obrti za 33 odstotkov, pri izdelkih kavčuka za 16 odstotkov, pri sladkorju za 19 odstotkov itd.

do 14. aprila 1918). Japonec Araki v 33 dneh, 16 urah in 26 minutah (od 7. aprila do 10. maja 1928).

Po zraku v letalu.

Amerikanca Wells in Evans v 28 in pol dneh (1926). Amerikanca Myers in Collyer v 23 dneh, 15 urah in 21 minutah (od 30. maja do 22. junija 1928) in konečno Hugo Eckener na »Zeppelinu« v doslej najkrajšem času 21 in četrt dneva (od 8. do 26. agusta 1929).

*

Šentpeterske zanimivosti.

(Sv. Faustina.)

V stekleni rakvi pod glavnim župnim oltarjem župne cerkve sv. Petra pri Mariboru se nahaja telo sv. Faustina. Svetnikove kosti so, kolikor jih ne pokriva svilena obleka, umetno in lepo z voskom obdelane. Sv. Faustina je bil z veliko slovesnostjo leta 1844 v župno cerkev prenešen. Prvotno se je truplo sv. Faustina nahajalo v posebni kapele pod zvonikom, leta 1844 je bil prostor prazen, oziroma shramba za razno ro-

potijo. Telo sv. Faustina je bilo prej v katakombah sv. Kalista v Rimu shranjeno, ter leta 1835 od papeža Gregorja XVI. za resnično telo mučenca Kristusovega spoznano ter na prošnjo takratnega sekovskega škofa Romana v Gradec prepeljano, ki je na prošnjo šentpeterske župnije telo sv. mučenca Faustina župniji daroval. Pri slovesnem prenašanju sv. Faustina k št. Petru je bil obenem tudi sv. misijon, pri katerem so se zadobili popolni odpusti. Slovesnost je trajala od 7. do 15. septembra. Dne 8. septembra 1844 je bilo sv. Telo iz Gorské cerkve prenešeno v cerkev sv. Petra ter izpostavljeno vernikom v počeščenje. Navzoč je bil tudi škof Roman ter poznejši škof Slomšek, tedaj še dekan v Vuzenici, ki pa je nekaj tednov za tem bil umeščen za lavantinskega stolnega kanonika pri št. Andražu na Koroškem. Slomšek je vso slovesnost tudi obširno popisal v Drobčinah. Za časa te slovesnosti je bilo 24.000 oseb obhajanih. Povod k prenosu sv. Faustina, vršitvi sv. misijona in k dobremu uspehu celotne slovesnosti je dal vztrajno delavni in za božjo čast vneti župnik Glaser Marko.

od zadaj. Pokojna babica so ovili obema razrahljani glavi z mokrimi otirači. Mlinar je potegnil na vozu oba ranjenca v bolnico v Brežice.

Dneve, tedne — da mesece ni govoril nikdo ob Sotli drugega nego o junaštvu ter o neustrašeni sinovski ljubezni obeh mladih Laporških. V deveta nebesa so kovali oba mladeniča Štajerci in Hrvati poštenjaki in predvsem — obojestranski švercarji.

Celo katarinškega plebanoša je hajduško lepa sinovska ljubezen Laporških mladcev tako prevzela ter navdušila, da je oba javno z lece pohvalil. Zabičaval je do solz ganjenim Zagorcem, da junaštvo in ljubav Laporških ne zasluži »resta«, ampak zlato kolajno!

Dolgo ni bilo slišati, kaj neki bo rekla oblast v ožigled zgoraj naslikanemu junaštvu in sinovski zvestobi. Zagorske sodnije so hodile že od nekdanj polževo pot in radi tega je bil klic na odgovor radi napada na štajerske orožnike bolj kasen. Starega Petra je sod oprostil, sinova pa pridržal vsacega par mesecev v zaporu. In štajerska orožnika? Iz službe sta bila odslovljena in postala po letih krčmarja. Eden je pred par leti umrl v Mariboru kot ugleden gostilničar.

Stari Laporški Peter je že davno tam, kjer ni šverca, ne orožnikov in ne financarjev. Njegova junaška sinova sta že v letih in bogznaj kje. Iz spopada med štajerskima žandarjema in Hrvati se je rodilo ustno izročilo o sinovski junaški ljubezni, ki skrbi za slavo Laporškim še danes. Če hoče Obsovlčan komu predočiti vzor sinovske ljubavi, mu zaupa zgorajno resnično zgodbo, ki jo pričinja mlado ter staro z besedami: »Za očeta ...«

Organistovske zadeve.

Vse organiste in druge privatne nameščence kakor tudi vse nasprotnike pokojninskega zavarovanja opozarjamo tem potom, da jasno prečitajo obširni članek »Jubilej pokojninskega zavoda« v nedeljski številki (od 8. septembra) Slovenca. Pokojninski zavod ima danes v Sloveniji in Dalmaciji okoli 8500 zavarovancev. Premoženje je naraslo nad 180 milijonov Din. Vsi nameščenci, ki smo zavarovani pri tem zavodu, lahko danes nanj gledamo s ponosom in zaupanjem.

Ker pri nameščencih kakor tudi službodajalcih še ni jasnosti, kdo spada v zavarovanje pri Pokojninskem zavodu, bomo v kratkem priobčili izvleček tozadevnega zakona, na kar že sedaj opozarjamo. Pazno zasledujte vsako številko Slov. Gospodaria in si vsako številko, katera objavi kaj o našem vprašanju, dobro shranite.

»Naših goric« 9. številka je izšla. Ta zvezek prinaša zanimivo razpravo o vinski krizi, članek »Vino in pivo« in druge krajše podučne vesti.

Januš Golec:

Za očeta ...

Pred dobrimi 30 leti je bila v krajih ob Sotli znana, spoštovana in iskana osebnost stari Laporški Peter. Tik ob Sotli na hrvaški strani je posedal mlin in majhno posestvo. Od daleč so se zatekali k Petru ljudje po dnevi in po noči, ker je bil na glasu kot najboljši in najbolj spretni zoboder.

V časih, ko se je veselil stari Peter mlinarske in zoboderske slave, je cvetelo v obsoteljskih krajih vsestransko tahotapstvo ali »šverc«. Če je bila od oblasti zaprta štajerska meja, so švercali Hrvati in nasprotno. Nikdar ne pomnim, da bi bila kedaj pod rajno Avstrijo popolnoma odprta meja med Štajersko ter Hrvaško. Radi neprestanega tihotapljenja so imeli dovolj posla štajerski žandarji in hrvaški financarji.

Ravno pri mlinu Laporškega Petra je bila Sotla premostena z brvjo. Orožniki in financarji so bili mnenja, če se že Peter sam ne ukvarja s prepovedanim švercom, vendar daje potuho ter zatočišče tihotapcem obeh narodnosti. Sicer se pa Peter ni veliko menil za mnenje oblasti. Ljub je bil Štajercem in Hrvatom, ki so bili tedaj brez ovaduhov.

Ako se je vršil živinski sejem v kakem obsoteljskem kraju, je bilo polno kupcev in švercarjev. Sejmske prilike so bile najlepša priložnost, da je zašel v roke štajerskim orožnikom ali pa v obratnem slučaju hrvaškim financarjem kak dolgo iskani švercar. Po sejmju je tekla pijača in ljudje z obteženo vestjo so pozabili na uniformirane zasledovalce.

V moji župniji Sv. Miklavža na Polju se je vršil pred več nego 30 leti dobro obiskan živinski sejem enkrat v jeseni. Pasel sem na domačem travniku ži-

vino. Kar se je prikazala proti večeru sejmskega dne od fare po kolovozu čudna družba. Naprej je stopal trdo, samozavestnih korakov uklenjeni Laporški Peter, za njim sta kolovratila štajerska orožnika. Soditi je bilo po hoji, da se je bajonetska sila preveč bratila z alkoholom. Šli so mimo mene in zavili od pašnika navkreber proti gozdu, skozi katerega pelje bližnica do sodnije v trg Kozje.

Mene pastirja je presunil pogled na vsem ljubega Petra v verigah in na kolovratna žandarja. Komaj je objel trojico gozd, že sta se ustavila pred menoj vsa zasopla Petrova sinova. Mlajši je imel kakih 16 let, starejši ne nad 18. Krepka in razgreta mladca sta me vprašala, kod in kam sta odtirala žandarja očeta. Pokazal sem jima navzgor in v gozd. Eden je pobral kamen na kolovozu, drugi precej debel krepolec in v diru po hribu v hosto. Po preteku nekaj minut sta odjeknila iz gošče dva udca spremljana od dveh obupnih krikov ...

Iz šume je stopila navdušena trojica. Na sredi še vedno vklenjeni stari Peter, ob vsaki strani pa eden od njegovih sinov. Juckali so, mahali z rokami in se poglabljali s hriba proti naši kovačnici. Peter je nastavlil zvezani roki na nakovalo, sina sta razbila žandarško verigo. Oče in sinova sta zaupala domačim, da sta se postavila za očeta, katerega ne bodo gonili štajerski pijani orožniki kot razbojnika v pest pravice, proti kateri se ni pregrešil — Vsi smo bili na strani Petra ter junaških sinov in nikdo se ni zmenil za žandarja v gozdu.

Hrvati od nas niso bežali, šli v korak proti fari, kjer so razbojnali očetovo rešitev in jo seve glasno zalivali pozno v noč.

Prav v gostem mraku sta se komaj in komaj privlekla iz šume do nas oba orožnika. Vsak je prejel po en dočasne izzube zavesti občuten udarec